Ч. 151 | Второк 8 (20 липня) 1897. | Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і **Адміністрация**: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Поступ в розвою наукового товариства імени Шевченка.

(За Русланом).

Не так то давно, бо ледво чотири роки, як літературне товариство ім. Шевченка у Львові стало науковим а пять літ минає, як товариство почало окрім літературної часописи „Зоря“ видавати „Записки“ яко орґан науковий. Хоч як мало довіря мала руска інтеліґенция до власних сил на полі наукової роботи, а вжеж таки дуже скоро проявили ся гарні вислїди роботи в тім напрямі. Іменно з того часу, коли проф. М. Грушевский обняв в львівскім університеті катедру історії України-Руси і станув на чолї наукової роботи в товаристві, пішла она скорою ходою в перед. Показало ся, що є у нас люди до такої роботи, треба лише їх виглядїти і спонукати, а буде успіх певний. І справдї коло наукового товариства згромадив ся поважний кружок не тілько давнійших робітників, відомих вже подекуди з наукових праць; але що ще відраднійше — починає ся виробляти молоде поколїнє наукових письменників, котрі віщують гарні надії в будучині. Тим способом стало спроможно науковому товариству не тільки перемінити науковий орґан „Записки“ в періодичне видавництво (що два місяцї оден том), але й перейти до специялїзациї в науковій роботї і в видавництвах. Так повстало окреме наукове видавництво з обсягу правничих наук „Правнича Часопись“, з обсягу етноґрафії, „Етноґрафічний Збірник“, з обсягу лїтератури, „Памятки україньско-руской мови і лїтератури“, з історії „Жерела до історії України-Руси“ і „Руска історична бібліотека“ а протягом чотирох років видало наукове товариство більше як трийцять томів. Сї виданя не тілько обємом, але й змістом своїм звернули на себе бачність наукового сьвіта і з всїх усюдів появили ся голоси критики з всяким признанем для сих починів товариства.

Тепер маємо з великою приємностию записати новий доказ дальшого поступу і розвитку товариства. Недавно появив ся „Збірник секциї математично-природописно-лїкарскої Т. І. під редакциєю проф. І. Верхратского і проф. тернопільскої ґімназиї В. Левицкого. Сей том є доказом дальшої специялїзациї в науковій роботї і видавництвах товариства, а хоч розвідки в нім поміщені відносять ся до зовсїм специяльних галузий науки, всеж таки ширша суспільність повинна знати про сей поступ наукового товариства. Тим то подаємо тут передовсїм передне слово до сего тому від товариства:

Скорий поступ в розвою роботи наукової в Товаристві і его виданях дає спромогу — а заразом і потребу дальшого помноженя наукових публїкаций і їх подїлу відповідно галузям наук, що входять в круг роботи секций Товариства. Періодичний орґан Товариства — „Записки“, не могучи містити в собі розправ всїх секций, на далї стають видавництвом для історії з її помічними науками (археольоґією, історичною ґеоґрафією etc.) та фільольоґії з історією лїтератури — для розвідок і дрібних материялів, переважно що до України-Руси, себто орґаном (періодичним) секций — фільольоґічної й історично фільозофічної, а по при нього засновують ся неперіодичні „Збірники“ поодиноких секций, отже фільольоґічної, історично-правничої і математично-природописно-лїкарскої. Таким чином секция математично-природописно-лїкарска дістає свій осібний орґан, подібно як правники секциї історично-правничої давнійше вже мали осібне видавництво в „Часописи правничій“, секциї же — фільольоґічна і історична в згаданих „Збірниках“ дістають певного рода архиви, де можуть містити в потребі більші розвідки, більші материяли, систематичні збірники статей вже давнійше друкованих, одним словом — все те, що з того чи иншого погляду становило би технічні трудности для друку в „Записках“. Товариство, при тім зґрупованю материялу, відповідно певним ґрупам наук, мало на метї з одного боку — осягнути більшу єдність і суцїльність в поодиноких публїкациях, з другого — зґрупувавши фахових робітників в специяльних орґанах, піддати їм тим самим більшої енерґії й охоти старати ся про дальший розвій наукової роботи.

Редактори-ж від себе додають ось яке передне слово до сего І. тому:

Отсе видаємо вперше збірник статей з наук математики, природописи і лїкарства. Перший раз являють ся в рускім язицї розвідки фахові згаданих наук, зібрані разом з одну книжку. І передше, правда, печатано статї із згаданих царин наукових в ріднім язицї; тілько-ж були они або розсїяні по ріжних письмах періодичних і мали по найбільше цїль популяризувати

Бальоном до бігуна.

Андре́ і его товариші. — Чому Андре́ торік не полетїв до бігуна? — Стация бальонова на Даньскім острові. — Як виглядає бальон Андре́го. — Послїдні приготовленя. — Бальон летить. — Перша пригода. — Куди залетить Андре́ зі своїм бальоном.

Виходить майже на то, як би люди завзяли ся, щоби ще перед кінцем 19 столїтя станути на північнім бігуні, або бодай побачити его з гори, переконати ся, як він виглядає а відтак сказати гордо: конець 19 столїтя показав, що нема вже на земли такого кутика, котрий би був для чоловіка неприступним, нї дно глубокого океану, нї піски Сагари, нї леди на бігунах землї! Норвежцї і Шведи ривалїзують під тим взглядом з собою; що не удало ся вповні Норвежцеви Нанзенови з его кораблем „Фрамом“, то хоче тепер довершити Швед Андре́ своїм бальоном „Орлом“. Минувшої суботи наспіла до нас з Тремзе в Норвеґії перша вість о тім, що Андре́ ще тамтої недїлї, дня 11 с. м. о 2 год. 35 мін. по полудни пустив ся в дорогу до північного бігуна. Андре́ єсть з фаху інжиніром і був доси шефом уряду патентового в Штокгольмі; він нежонатий і єму тепер 42 лїт. Єсть то мужчина високого росту, з ясно бльонд волосем і з такими самими звисаючими в долину вусами, з синими очима і орлиним носом, а з лиця виглядає дуже енергічно. З ним поїхали, чи радше полетїли ще два его товариші, інжинїр Френкель і поручник Стріндберґ; др. Екгольм, котрий мав також з ним їхати, лишив ся, бо каже, що після его обчисленя, бальон, хоч би й долетїв до бігуна, міг би задержатись на нїм лиш так короткий час, що не можна би хоч би лиш трохи докладнійше розглянути ся по бігуні.

Як звістно, мав Андре́ ще торік летїти до бігуна і постановив був первістно пуститись в дорогу вже 24 липня, припускаючи, що в тім часї буде віяти вітер з полудня, котрий понесе его з бальоном на північ до бігуна. Однакож від першого речинця минав день за днем, а Андре́ якось не міг чи не хотїв пуститись в дорогу. Наконець наспіла вість, що Нанзен вертає вже з бігуна, а Андре́ все ще не рушив ся з місця і остаточно дав знати що таки вже не поїде і відкладає свою подорож до слїдуючого року. Зараз заговорено всїляко о причинї, яка спонукала шведского інжинїра відступити від свого пляну. Люди, що люблять зараз кождого підозрівати, пустили поголоску, що Андре́ то звичайний собі мантїй; вимантив гроші нїби то на бальон і подорож ним до бігуна, а дїставши гроші до рук, вже о тім і не думає, спихаючи вину на недогідні обставини. Не треба й казати, що таке підозріванє було й погане і зовсїм безосновне. За другу причину подавали то, що бальон показав ся дрантивим і ґаз з него вилїтає. Ту чутку, також у великій мірі безосновну розпустив був пароход „Ґаронн“, котрий навіть не був коло місця, де єсть стация бальонова. Правди на тім було всего лиш ось тілько:

Дня 27 липня наповнено бальон ґазом; вітер дув від заходу, а хоч би був дув і з полудня, то годї було би ним пустити ся, бо треба було насамперед випробувати, чи він зовсїм безпечний і чи де не виходить ґаз з него. Проба та мусїла відбувати ся через 24 годин. Отже по тїй пробі згаданий корабель пустив чутку по Европі, що в бальонї показали ся аж чотири дїрки і ґаз з него так сильно виходить, що не можна ним пустити ся без обави, що десь в дорозї готово стати ся якесь нещастє. На тім було лиш тілько всего правди, що бальон по серединї з боку мав дійстно одну малесеньску дїрочку, не більшу, як коли-б его хто проколов тоненькою голкою, бо цїла дїрка не була навіть і 1 квадр. мілїметер велика. Інжинїр Лешамбр з Парижа, котрий робив той бальон, зараз его направив і бальон висїв відтак ще цїлих 10 днїв причім показало ся, що виплив ґазу з него єсть зовсїм незначний. Отже сам бальон не був причиною, що Андре́ вже тогди ним не полетїв.

Впрочім було вже все готове до дороги. Андре́ чекав лиш догідного вітру. Він казав тогди до осіб, котрі там були приїхали щоби бути при відлетї: Успіх подорожи не зависить навіть від самого щастя. Все що лиш чоловік може предвидїти, зроблено; лиш противні сили природи можуть станути їй на перешкодї. А як Андре́ був обачний, показує ся із слїдуючого. В тім місци, котре він вибрав собі на стацию бальонову, віють вітри майже через третину року з полудня. Через цїлий той час, коли роблено приготовленя до дороги, віяли дійстно полудневі вітри; нараз коли бальон був вже готовий до дороги вітер обернув ся і став ду-

науку, або попадались в ряди-годи фахові статї в періодичних „Записках“ Наукового товариства імени Шевченка, тулячись межи иншими розвідками науковими, переважно історичними або фільольоґічними. Коли-ж прибуло більше трудителів на полї наук природописних, задумав видїл Товариства основати для Секциї математично-природописно-лїкарскої осібний „Збірник“ видаваний в термінах неозначених.

О скілько зможе успівати праця піднята в тім напрямі, окаже будучнина. Передовсїм іде нам о розвиток науки на нашій питоменній ниві. Наш язик лише тогдї зможе добути собі одвітного і гідного становища, коли розвине ся о стілько, щоби міг стати поруч з образованими язиками других народів европейских, яко довідний середник звязкого і опредїленого виражаня мислей на всїх полях людского умства. Мусить проте наш язик виробити собі одвітну термінольоґію в ріжних вітах людского знаня, мусить одвітно використати все богатство рідної словні а заразом прямовати до потрібної прецизиї, яку стрічаємо у других язиках щасливійше розвитих. Без тих підвалин і думати годї про ширший розвиток науки в рідній бесїдї.

В нашім „Збірнику“ поміщати муть ся ориґінальні наукові розвідки з царин математики, фізики, хемії, природної історії і медицини. Окрім того подавати муть ся також оповістки і рецензиї нових праць наукових відносного фаху а именно таких, котрі окажуть ся важнїйшими.

Про вагу наук математично-природописних тут розводитись не будем, бо їх вплив на культуру всего людства загально звісний — а лише виражаємо бажанє, щоби Всечесні Родимцї зволили віднести ся прихильно до нашого дїла і після сил підсобляли нашим змаганям і замислам.

Сими видавництвами засьвідчило наукове товариство ім. Шевченка, що у нас наукова робота не тільки можлива, але що она дійсно вельми гарно розвиває ся і тим способом підготовляє підвалини до будучої україньско-рускої академії наук. Однак така наукова робота і такі видавництва вимагають значного матеріяльного засобу і накладу. Товариство має вправдї певний дохід з друку руских шкільних книжок, побирає субвенциї з фондів краєвих і державних, однак все те ще не вистарчає, щоби товариство могло розвинути таку дїяльність, як би потреба. Тим то і сойм і правительство повинні прийти науковому товариству з такою підмогою, якої удїляє ся иньшим подібним товариствам, а дотеперішна дїяльність товариства стає певним доказом, що оно на щедру підмогу вповні заслугує.

Новинки.

Львів дня 19-го липня 1897.

— **Відзначенє.** Є. Вел. Цїсар Найв. рішенем з дня 5-го липня с. р., надав управителеви друкарнї у Львові, Володиславови Іванови (двох імен) Веберови, в признаню єго пожиточної дїяльности фахової, золотий хрест заслуги.

— **Іменованя і перенесеня.** П. Мінїстер рільництва іменував управителями лїсів і дібр скарбових в IX. клясї ранґи слїдуючих асистентів лїсництва: Волод. Михалика для округа господарчого Гребля; Ів. Косину для окр. госп. Береги; Ант. Яворского для окр. госп. Лопянка; Альойс. Валенту для дирекциї, віддїл II. у Львові; Вільг. Гржа для окр. госп. Ясень; Болесл. Папулу для окр. госп. Гринева; Кар. Печка для окр. господ. Поляниця і Володисл. Зараньского для окр. госп. Пагуєвичі. — Елевів лїсництва: Войт. Курпика, Бол. Зєнчака, Ів. Сташкевича, Жигм. Скалецкого, Стеф. Студнярского і Едв. Липку іменував п. Мінїстер рільництва асистентами лїсництва в X. кл. ранґи. — П. Мінїстер рільництва переніс управителів лїсів і дібр скарбових: Валент. Томашевского з Тустанович до Львова, Іпол. Венгриновского з Поляницї до Ґавлївки, Ант. Сима з Зеленої до Микуличина, Йос. Зєньчака з Лопянки до Тустанович, Єрон. Глїбовицкого з Ослав до Угороп, Ферд. Полюшиньского з Угороп до Калуша; люстратора Володисл. Корпицкого з Калуша до Ослав і Франца Геллера з Княждвора до Лисович; — дальше управителїв Кароля Хлипальского з Відня до Старяви, Фр. Мара з Кут до Княждвора, Здисл. Сточкевича з Ясеня до Кут.

— **Для товариства „Руслан“,** що опікує ся бідними учениками руської ґімназиї у Львові, жертвували: Вир. о. архіпрезвитер митрат А. Білецкий 10 зр.; ученики VI. кл. руск ґімн. 10 зр.; вп. пп. О. Макарушка, проф. ґімн. 6 зр.; др. М. Кос, лїкар полковий в Бельоварі 4 зр. 38 кр.; проф. Юл. Романчук 4 зр.; по 3 зр.: вп. оо. Ів. Гошовский з Блюдник і Т. Шанковский з Копичинець; по 2 зр.: вп. оо. М. Жарский зі Стронятина і Копертиньский з Зарваницї, вп. пп. посол Тишковский з Добромиля і проф. М. Вашкевич з Коломиї; по 1 зр.: всеч. уряд парох. в Ходовичах, вп. оо. Б. Елїяшевский з Гуменця, Ст. Комариньский з Лисця і Н. Левицкий із Сливок, вп. пп. Хойнацкий, книгар у Львові і др. Ол. Кулачковский, редактор „Вістника зак. держ.“ у Відни. — Всім Вп. Добродїям складає отсим сердечну подяку видїл Руслана.

— **Злодїй оператор** що заїхав до нас мабуть звідкись з заграницї, оперує дуже зручно людем кишенї, в котрих сподїває ся, чи радше зробивши добру діяґнозу, знає напевно, що знайде в них грошї. Той злодїй оператор виймає з кишенї в запнятім сурдутї пуляреси з грішми в той спосіб, що в миг ока розрізує сурдут зверха і виймає з него грошї. Вже зробив дві такі операциї, одну в Кракові на якімсь п. Шварцу, а другу на однім судиї повітозім, що їхав з Тарнова до Кракова, котрому із запнятого сурдута забрав полярес з 180 зр., розтявши кишеню зверха. Оба з'оперовані навіть не чули, коли їх оперовано здогадали ся того аж тогди, коли побачили порозтинані кишенї і брак в них гроший. Такі злодїї оператори ще у нас мабуть не виводять ся, а факт, що друга операция відбула ся у вагонї на зелїзници, наводить на здогад, що єсть то заграничний злодїй оператор, котрий вибрав ся до нас на свою практику. Подорожні на зелїзницях повинні длятого стерегти ся того оператора.

— **Біла хоругов на кримінали,** то велика рідкість; єї вивішують тогди, коли в криміналї нема анї одного кримінальника. Таке лучило ся перший раз від 1848 в судї повітовім в Айбеншіц на Моравї, де на кримінали з тої причини вивішено білу хоругов.

— **Як виглядає норвеґска коршма.** Слово „коршма“ нагадує нам зараз великий, звичайно деревляний будинок в серединї села, рідше де при гостивци, з підсїнєм і великою брамою та купами сьміття і болота з переду а з другою брамою і купою гною та потоками гноївки з заду; будинок

ти з заходу. Треба було чекати. Дня 30 липня вітер знов обернув ся і став віяти з полудня. Всї вже тїшили ся, що бальон буде міг відлетїти, лиш один Андре́ немав надїї; він казав, що такому вітрови, котрий із західного зміняє ся на полудневий, він недовіряє, бо такий вітер не потягне довго. Так і стало ся, бо вже на другий день вітер знову обернув ся і став віяти з півночи. Не могучи дочекати ся догідного вітру і міркуючи, що пора вже досить спізнена, казав Андре́ випустити ґаз з бальону і звинути єго та запакувати. Аж тепер став знов віяти полудневий вітер та віяв вже досить постійно; але то було вже запізно. Як видимо з того Андре́ лиш длятого не пустив ся вже торік до бігуна, що не міг дочекати ся догідного вітру. Але що не міг торік зробити, то удало ся єму сего року.

Андре́ задумавши летїти бальоном до бігуна, старав ся вибрати собі за вихідну точку як найдогіднїйше місце, а до того надав ся єму дуже добре т. зв. Даньский островець, положений в західно-північній сторонї від острова, званого західними Шпіцберґами. Розходило ся именно о то, щоби місце, звідки мав би ся розпочинати відлет, було положене як найдальше на півночи, а при тім і було легко приступне, щоби на нїм було затишно і щоби на північ було море отверте. Отже то все знайшло ся на згадавім острові. З того місця, де стояв бальон, вже лиш несповна десять степенів до бігуна. Др. Екгольм обчислив докладно, що невеличкий клинець того острова на захід від місця приготовленя, лежить як раз на 79 степени 43 мін. і 4 секунд північної ширини. Мимо того на мори коло сего місця що лїта нема леду, бо морем іде з полудня тепла струя води. В тім місци, де збудовано буду на бальон, єсть побереже низьке, а від полудня, всходу і заходу піднимають ся досить високі горби (на 285 до 325 метрів), котрі заслонюють єго від вітрів з тих сторін. Від півночи єсть хороша і догідна пристань, глубока місцями від 1 до 29 метрів, котра від торік називає ся пристанию „Вірґо“, від імени Андре́вого корабля, котрий тут стояв цїле лїто. Дальше іде т. зв. Даньский пролив або Сунд, а за ним, ще дальше на північ Амстердамский остров. Оба ті острови, Даньский і Амстердамский відділяє Смеренберґский Сунд від західних Шпіцберґів.

Саме то місце де наповнювано бальон ґазом, представляє ся так: Коли надплисти кораблем від заходу минаючи згаданий вже клинець, званий тепер клином Екгольма, видко насамперед чорний корабель Андре́го, а на березї якусь жовтаву, круглу буду подібну до великого ґазометра; над нею піднимає ся вже бальон майже зовсїм наповнений ґазом. Недалеко від тої буди при березї єсть місток, по котрім виходить ся з корабля на беріг. Відтак стоїть мала, деревляна хата зі скляними вікнами, котру поставив був собі тут Анґлїєць Пайке, щоби в нїй зимувати і полювати на медведї. В тій хатї держить Андре́ всїлякі свої прилади і почтові голуби. Зараз коло самої хати стоять переносні прилади до робленя ґазу (водня), а всюди доокола видко дошки, паки, бочки, лодки, линви та всяку всячину потрібну тут до роботи.

Зараз за бальоновою будою піднимає ся скалиста стїна на яких 100 метрів висока, котра дуже добре забезпечує бальон при першім підлетї від наглого вітру. Ще дальше видко гори, котрі хоч і не високі, бо мало що понад 300 метрів, а все-таки вкриті снїгом. Цїлий остров, як взагалї Шпіцберґи, єсть дуже скалистий і повно на нїм шпилів, а скали, які тут подибують ся, то лиш сам ґраніт і ґнайс.

Подібно виглядає і другий остров Амстердамский, котрий має досить цїкаву історию. Полудневo всхідний конець сего острова єсть досить рівний і низький. В 17 столїтю взяли були Голяндцї сей остров і заложили були тут свою кольонїю для риболївки. Лїтом бувало тут правдиве місто, повне хат і шатер, в котрім перебувало иноді і по 18.000 людий. Була то т. зв. Смеренберґска кольонїя, котра займала ся головно ловлею китів і фок, але не вдоволяла ся лиш самим траном і рибою; для неї було тут ще повно шинків і реставраций, був навіть театр та картярскі нори, в котрих програвано легко зароблений гріш. З того міста нема тепер і слїду; лиш памятник вказує, де оно колись стояло. Недалеко сего місця на мори появив ся торік вперве Нанзенів „Фрам“ вертаючи з подорожи до бігуна.

Оттак виглядає то місце, з котрого Андре́ пустив ся бальоном. Придивім же ся тепер єго бальонови. Як на таку небезпечну і повну трудів та небезпечности подорож, не єсть то дуже великий бальон; в найширшім місци має він $20^1/_2$ метра, але за то шовкова материя (шовковий батист) з якої він зроблений, єсть дуже густа і тривка. Крім того має ще бальон з гори і з долини дві специяльні покриви, яких у иньших бальонів не буває. Покрива з гори має єго забезпечити від шкоди, яку можуть викликати всїлякі зміни у воздусї, а покрива долїшна, котра іде доокола него в видї широкого паса має недопускати, щоби він під напором вітру западав ся. На самім вершку бальона єсть великий кружок з дерева з сильним зелїзним обручем, котрий держить линви, на котрих висить лодка бальонова. Крім того ідуть від него ще три ремені, на котрих держать ся вітрила, одно середнє, а два бічні. Тими вітрилами і линвами, котрі мають звисати з бальона аж до землї і волочити ся по нїй, хоче Андре́ кермувати свій бальон. Він випробував, що коли линви, звисаючі з бальона, волочать ся по земли, бальон не жене з повною силою вітру, отже коли тогди наставити вітрила відповідно до вітру, можна бальон навернути в ту сторону, в котру схоче ся, а що линви будуть волочити ся лиш по леду, то й нема обави, щоби они де замотали ся або зачепили ся. В лодцї єсть поміст, а під ним знаходить ся часть запасів; над помостом єсть балюстра-

котрий звичайно валить ся, з старим дрантивим дахом, в котрім не знати чого більше чи дїр чи ґонтів або сніпків; будинок, з котрого звичайно лиш четвертина єсть призначена на мешкане для шинкаря і на шинок, в котрім що найбільше єсть стіл та кілька лавок, щоби пяницї мали під чим лежати, а котрий зверха показує що був колись побілений та мав цїлі скляні вікна. Коршма в Норвеґії зовсім не така; як би єї хто поставив в нашім селї, то люди казали би, що то вже двір або палата. Норвеґска коршма єсть то гарний будинок деревляний, иногдї навіть з одним поверхом і верандою, як в якім дворі та має все, що потреба для вигоди подорожного. Звичайно буває в нїй три гостинних комнаток, маленьких але гарненьких, вигідних; стїни в одній суть помальовані олїйною фарбою на зелено, в другій на голубо, а в третїй на рожево. Навіть в далекій гірскій коршмі знайдесь ліжко і вигідна постіль та можна дістати доброї і смачної страви, передовсім рибу і всїлякі роди сира, молоко і чай, а часом навіть і пиво. В кождій гостинній комнатї єсть на стїнї прибитий плякат, котрий просить гостя, щоби обходив ся осторожно зі сьвітлом і папіросами та звертає єго увагу на то, що крім головних сходів суть ще і бічні виходи. Коли будинок на поверх, то з кождого вікна звисають аж до землї драбинки зі шнурів. Кухня, стайня і все, що розносило би вонію, знаходять ся в окремих будинках.

— **Подяка.** Вповажаний пан Теодор Стахевич, властитель торговлї приборами церковними в Станиславові, подарував тутешнїй церкві сьв. Євангелиє, найновійшого виданя львівского, в оксаміт і бронз оправне, вартости 85 зр. а. в. За так великодушний дар яко щирому Добродїєви нашої бідної церкви складають підписані прилюдну свою подяку з желанєм „Да осьвятить Господь любячих благолїтє храма і сотворить єму і єго достойній родинї многая і благая лїта“. — В Улашківцях дня 1 (13) [illegible] 1897. *І. Чмола*, парох; *Матій Зазуляк* і *Луць Сеник*, старші братя.

Телеграми.

Прага 19 липня. Вчера о 1 год. по полудни наїхав коло Францензбаду поїзд надходячий з Тіршніц на поїзд відходячий до Хебу, внаслїдок чого розбило ся кілька вагонів і 7 людий покалїчило ся.

Константинополь 19 липня. Конференция з войсковими відпоручниками назначена на вчера на 9 год. рано не могла відбути ся, бо ті відпоручники не явили ся. На пізнїйшій конференциї амбасадорів репрезентанти турецкі робили знов великі трудности. Мимо того всего кажуть, що договір з Грециєю буде вже незадовго підписаний.

Переписка зі всїми і для всїх.

Оповістка.

Великаньске жито „Тріюмф“ можна набути у О. Володимира Каратницкого в Григорові, почта Монастириска. Жито се удає ся у нас знаменито навіть на лекшім ґрунтї; великий грубий колос і великаньска величина — се єго прикмети. Сїє ся рідко 50 кільоґрамів на морґ. Цїна 100 кільо 12 зр.; 50 кільо 6 зр. 25 кр.; 25 кільо 3 зр. 50 кр.; $12^1/_2$ кільо 1 зр. 80 кр. loco Григорів.

Р. З. Рогатин: Іспит з ручних робіт в женьскій семинариї можна робити і по вакациях в осїннім речинци, іменно тогдї, коли відбувають ся іспити кваліфікацийні і видїлові. — **Не фільольоґ:** 1) Слово „коршма“ — як Ви то зовсім добре здогадуєте ся, не єсть наше, питоменне руске, оно польско-жидівско-нїмецке і виробило ся з первістно нїмецкого слова Kirchmesse що значить, то саме, що наше слово „празник“ — місцеве церковне сьвято. Від того нїмецкого слова пішло польске kiermasz (то саме що й наше „празник“) і жидівске „крічме“, а з тої польско - жидівско - нїмецкої мішанини зробило ся і слово „коршма“. Чи писати і говорити „коршма або „корчма“ — се річ погляду і впрочім байдужна. Після нашої думки було би може правильнїйше писати і говорити „коршма“ бо се слово ще найблизше до первістного нїмецкого, підчас коли „корчма“ своїм походженєм нагадує вже польско-жидівске походженє. — 2) Словом „кабак“ називають Москалї а в слїд за ними і Русини в Росиї, простий шинок (щось в родї того, що у Нїмцїв „Kneipe“). Яке єсть первістне походженє сего слова — того не уміємо Вам сказати, але сумнїваємо ся, щоби оно походило від слова „табак“ (тютюн), до котрого звуком дуже подібне. Нам здає ся, що се буде скорше якесь татарске або турецке слово, яких в росийській мові дуже богато. Для цїкавости прочитайте собі в новинках про норвеґску коршму, до написаня чого спонукало нас Ваше питанє. — **Учитель:** На жаль не можемо подати жаданої інформациї, бо тої справи не маємо в евіденциї, а ті, у котрих би можна то розвідати, пороз'їздили ся вже на вакациї. Ви спізнили ся з своїм питанем. Чому не було того борше спитати? Розвідуйтесь у Ваших сусїдів учителїв, може хто з них знає. А може в окружній Радї шкільній. — **М. Гр. в З.:** Шовківництво моглоби бути дуже поплатне вже в першім роцї там, де булиби морвові дерева; в инших місцевостях аж по кількох лїтах, по розмноженю морв. Як продають ся кокони і який міг би бути дохід з шовківництва, напишемо колись пізнїйше, скоро самі докладно поінформуємо ся.

☞ (Просимо присилати питаня лиш на імя редактора Кирила Кахникевича, а не присилати анї марок анї карт кореспонденцийних до відповіди).

— **Звістна фірма пп. Михайла Спожарского і Сина** постарала ся о листовий папір з гарним портретом Тараса Шевченка (клїш зроблений за границею). Коробка того листового папару враз з кувертами продає ся в склепі пп. Спожарских (в каменици „Просьвіти“) по цїнї від 40 кр. до 1 зр. 50 кр.

— **Лїтоґрафія Інститута Ставропигійского** під зарядом І. Стефаньского у Львові ул. Бляхарска ч. 9, виготовлює візитові білети, а то: 100 штук по цїнї 1 зр., з почтовою пересилкою 1 зр. 10 кр. — і всякі лїтоґрафічні роботи по дуже умірений цїнї.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1897, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	10·50	4·40	8·55	6·45	—
Підволочиск	—	1·55	6·—	—	10·05	11·—	—
Підвол. з Підз.	6·15	2·08	—	—	10·27	11·27	—
Черновець	6·10	2·40	—	10·30	—	6·45	10·45
Ярослава	—	—	—	4·40	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·25	7·05	—	—
Тернополя	—	—	—	7·47	—	—	—
Гребенова [1])	—	—	—	—	9·20	—	—
Стрия, Сколього і Лавочного	—	—	—	5·20	—	3·05[2]	7·30
Зимної Води [3])	—	—	—	—	3·40	—	—
Брухович [4])	—	—	—	—	2·31	—	—
Брухович [5])	—	—	—	—	3·27	—	—
Янова	—	—	—	9·40	—	8·50[8]	7·48[9]
Янова	—	—	—	—	1·04[6]	3·15[7]	—

[1]) Від 10 липня до 31 серпня. [2]) До Сколього лише від 1 мая до 30 вересня вкл. [3]) Від 1 мая до 6 вересня в недїлї і сьвята. [4]) Від 1 мая до 6 вересня в недїлї і сьвята. [5]) Від 1 мая до 6 вересня в будні дни. [6]) Від 15 червня до 31 серпня лише в недїлї і сьвята. [7]) Від 1 мая до 14 червня і від 1 до 30 вересня що день, а від 15 червня до 31 серпня лише в будні дни. [8]) Від 1 мая до 30 вересня вкл. [9]) Від 1 жовтня до 30 цьвітня.

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Час подаємо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского: коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 год. і 36 мін.

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано

За редакцию відповідає: Адам Кахникевич.

да, котра не допускає, щоби хтось випав з лодки. Понад лодкою єсть широкий кіш, котрий має служити за комору і за обсерваторию. З того коша лїзе ся драбинкою зі шнурів до автоматичного вентиля, через котрий виходить ґаз сам від себе, скоро єго менше потреба. На трох линвах звисають якорі. Баляст обчислено на 2100 кільоґрамів а поживи має стати на півтора місяця. Крім того взято ще сани і човен, в котрім можуть ся змістити всї три подорожні і 600 кільо иншого набору.

Отже тамтої недїлї около 11 год. перед полуднем вчинив ся коло бальонової буди великий рух. Передну єї часть, від півночи стали чим скорше розбирати, скидали дошки, розрізували бальки, відшрубовували шруби. Андре станув на руштованю і видавав сам прикази що і як робити. Він і єго оба товариші були вже убрані як до дороги; Андре і Стріндберґ мали на собі темно сине, а Френкель сїре одїнє з великими вовчими ковнїрами. В хатї пайка наповнено кілька бальоників і пущено їх в гору, щоби переконати ся, в котру сторону віє вітер. В бальоновій будї тимчасом приготовлено вже все до відлету; балястові міхи повідтинано і бальон піднїс ся на два метри понад землю. Стріндберґ вніс ще клїтку з голубами і примістив єї в коши; кухар запакував старанно перший обід схований в бочівцї, а Френкель вніс ще кілька фляшок пива, щоби єго випити на дорогу. Лодку привязано і все було вже готове до дороги.

О 2 год. 30 мін. настала поважна і торжественна хвиля. Андре пращав ся зі всїми подаючи руку; другим лиш склонив ся, бо они не сьміли рушитись зі свого місця. Наконець кликнув голосно: Френкель, Стріндберґ! — Всї три, стоячи вже в лодцї відтяли відразу тонкі линви, що держали бальон. Відтак Андре став числити: Раз, два, три! — і на „три“ відорвали ся ще й ті линви, що держали бальон привязаний до землї. Величаво став бальон підниматн ся і висувати ся отвором в буді, зробленим від півночи. Андре споглядав спокійно на остаючих на острові людий, відтак здоймив шапку і крикнув голосно: Поздоровленє до дому, до Швециї.

Бальон летить в незнаний сьвіт! Всї присутні побігли до берега над море. Бальон уносить ся вже на яких 60 метрів понад воду. Вітер вхопив єго і несе просто на скали на всхіднім боцї Смеренберґского Сунду і здавало ся, що тут ним вдарить об них. Нараз вхопив єго полудневo всхідний вітер з гори з такою силою, що пігнав ним на західну північ та потис так дуже в долину, що аж лодка замочила ся у водї. В тій же самій хвили показало ся, що три линви, призначені до того, щоби волочили ся по земли, лишили ся на острові. Як то стало ся, нїхто не знає; мабуть спустили ся з гаків, коли бальон підлїтав. На щасте має Андре ще три такі самі линви яко баляст на бальонї. В хвили сеї першої пригоди викинено з бальона трохи баляcту і він знову підняв ся в гору та полетів понад голяндский кінчик амстердамского острова. О третій годинї вже єго не було видко.

Куди-ж полетів Андре і де він опинить ся? Загально припускають, що коли би подорож єго щасливо добре удала ся, то він повинен би спустити ся бальоном десь з противної сторони бігуна, в північній Америцї. Але чи дїйство буде він так летїти, чи взагалї буде летїти понад сам бігун і як він то буде знати, по чім пізнасть, які взагалї успіхи буде мати для науки єго подорож — на то нинї нїхто не може сказати нїчого певного. А припустім, що він спаде з бальоном на сам бігун — як він звідтам видобуде ся і коли? На всї ті і тим подібні питаня відповість лиш будучність. Науковий сьвіт не обіцює собі великих здобутків з подорожи Андре'го, бо він хоч знаменитий інжинір єсть в метереольоґії, о котру тут ще найбільше може розходить ся, лиш любителем а не фаховим ученим.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.